

LANDSTINGSREVISIONEN

Landstingets internkontrollarbete år 2012

Rapport nr 33/2012

Mars 2013

Richard Norberg, Certifierad kommunal revisor, revisionskontoret

Innehåll

Innehåll	2
1 Sammanfattning	3
2 Bakgrund.....	4
2.1 Revisionsfrågor och revisionskriterier	4
2.2 Avgränsningar	4
2.3 Metod och genomförande.....	4
2 Regler för internkontroll	4
2.1 Kommunallagen	4
2.2 Fullmäktiges reglemente för intern kontroll.....	5
2.4 Landstingsdirektörens systembeskrivning för intern styrning och kontroll.....	5
3 Granskningens resultat.....	7
3.1 Landstingsstyrelsens roll som styrelse	7
3.2 Landstingsstyrelsens roll som nämnd	9
3.3 Sammanställning över landstingets samtliga styrelser och nämnder	11

1 Sammanfattning

Vår granskning visar att landstingets styrelser och nämnder år 2012 har haft en alltför låg följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Undantag är patientnämnden som i allt väsentligt uppfyllt fullmäktiges krav i reglementet.

Av granskningen framgår att styrelser och nämnder behöver utveckla arbetet med den interna kontrollen. Flera av de kontroller som styrelser och nämnder beslutar om i sina internkontrollplaner är inte tillräckligt specifika när det gäller hur och med vilken omfattning kontrollerna ska genomföras. En annan svaghet är att flera av styrelserna och nämnderna inte säkerställt att kontroller i planer blivit genomförda eller återrapporterade med tillräcklig kvalitet. Några styrelser och nämnder har inte rapporterat om sin interna kontroll till landstingsstyrelsen.

Landstingsstyrelsen har brustit i sin uppsikt över övriga styrelser och nämnder i frågan om att säkerställa att dessa följer fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Landstingsstyrelsen har inte säkerställt att samtliga övriga styrelser och nämnder till styrelsen rapporterat om sitt arbete med den interna kontrollen. Detta har i sin tur medfört att landstingsstyrelsen saknat ett komplett underlag för att utvärdera landstingets samlade system för intern kontroll. Landstingsstyrelsen har inte informerat fullmäktige om den interna kontrollen år 2012.

I sin uppföljning av landstingets samlade system för intern kontroll har landstingsstyrelsen för år 2012 tagit del av en rapport från landstingsdirektören. I denna rapport redovisade landstingsdirektören om en viss sammantagen förbättring jämfört med tidigare år men att det fanns enskilda områden som behövde bli bättre. Landstingsdirektören uppgav att man skulle ha fortsatt uppmärksamhet på områden med mindre goda resultat eller områden med oacceptabla brister. Landstingsdirektören såg inget behov av att systemmässigt förändra arbetet med den interna kontrollen. Landstingsstyrelsen beslutade att man inte behövde vidta åtgärder för den interna kontrollen med anledning av landstingsdirektörens rapportering.

2 Bakgrund

Styrelser och nämnder ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig.

Landstingsstyrelsen ska ha uppsikt över övriga styrelser och nämnders verksamheter. Landstingsstyrelsen har ansvar att se till att landstingets samlade system för intern kontroll är genomfört i enlighet med fullmäktiges reglemente.

Revisorerna har i sin granskningsplan för år 2012 beslutat att granska landstingets arbete med intern kontroll.

2.1 Revisionsfrågor och revisionskriterier

Enligt fullmäktiges reglemente för intern kontroll ska landstingsstyrelsen årligen utvärdera landstingets samlade system för intern kontroll. Vid behov ska landstingsstyrelsen besluta om förändringar i systemet för internkontroll. Våra revisionsfrågor för denna granskning är:

- Har landstingsstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder följt fullmäktiges reglemente för intern kontroll?
- Har landstingsstyrelsen utvärderat landstingets samlade system för intern kontroll?
- Har det funnit behov för landstingsstyrelsen att besluta om förändringar i systemet för intern kontroll? Om så är fallet, har landstingsstyrelsen beslutat om sådana åtgärder?

Revisionskriterier för granskningen är:

- Kommunallagen, 6 kap. 1 §
- Fullmäktiges reglemente för intern kontroll

Revisionskriterierna kommenteras utförligare i avsnitt nedan.

2.2 Avgränsningar

Granskningen är avgränsad till landstingsstyrelsens övergripande ansvar att som styrelse se till att landstinget har en god intern kontroll.

2.3 Metod och genomförande

Granskningens iakttagelser bygger i huvudsak på slutsatser från följande granskningar år 2012:

- Granskning om landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden genomfört planerade kontroller i sina internkontrollplaner
- Årliga basgranskningar av styrelser och nämnder

2 Regler för internkontroll

2.1 Kommunallagen

Landstingsstyrelsen ska i egenskap av vara styrelse ha uppsikt över övriga styrelser och nämnder och kommunala företag (6 kap. 1 §). Nämnderna ska inom sina ansvarsområden se till att verksamheterna bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige beslutat samt de föreskrifter som gäller för verksamheterna. Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheterna bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. (KL 6 kap. 7 §)

2.2 Fullmäktiges reglemente för intern kontroll

I landstingets reglemente för intern kontroll (VLL 846-2009) har fullmäktige beslutat att landstingsstyrelsen har ett övergripande ansvar att se till att landstinget har en god intern kontroll. Landstingsstyrelsen har också ansvar för att utfärda tillämpningsanvisningar och upprätta regler för rapportering av den interna kontrollen.

Varje nämnd och styrelse ska enligt fullmäktige upprätta en organisation för den interna kontrollen. Respektive styrelse och nämnd ska besluta om anvisningar för den interna kontrollen. Styrelser och nämnder ska också besluta om internkontrollplaner för sina verksamhetsområden.

Senast i samband med upprättandet av årsrapporter ska styrelser och nämnder rapportera till landstingsstyrelsen om resultatet av årets arbete med intern kontroll. Landstingsstyrelsen ska med utgångspunkt från denna rapportering utvärdera landstingets samlade system för intern kontroll.

2.4 Landstingsdirektörens systembeskrivning för intern styrning och kontroll

I juni 2012 beslutade landstingsdirektören om en systembeskrivning för intern styrning och kontroll i landstinget (ELG 2012-06-11, § 39). Syftet med dokumentet är att beskriva hur organisationen för intern kontroll ser ut i landstinget och hur ansvaret är fördelat på olika nivåer.

I systembeskrivningen återger landstingsdirektören den ansvarsfördelning som fullmäktige med sitt reglemente beslutat för landstingsstyrelsen och övriga styrelser och nämnder. Därutöver beskriver landstingsdirektören hur ansvaret är fördelat på tjänstemannanivå. Av systembeskrivningen framgår följande ansvarsfördelning på tjänstemannanivå:

Uppgifter från landstingsdirektörens systembeskrivning för intern styrning och kontroll

Landstingsdirektör	<ul style="list-style-type: none">- Se till att alla följer landstingets regler för arbete med intern kontroll- I januari varje år utvärdera och analysera landstingets samlade system för intern kontroll- I januari varje år föreslå åtgärder för att rätta till brister eller utveckla arbetet med den interna kontrollen
Verksamhetsområdeschef	<ul style="list-style-type: none">- Inom sina ansvarsområden se till att alla följer landstingets regler för arbete med intern kontroll- Inom sina ansvarsområden utforma verksamhets specifika regler så att en god kontroll kan upprättas- I december varje år rapportera till landstingsdirektören av genomförda kontroller. Vid behov åtgärda brister och föreslå förbättringar
Stabschef	<ul style="list-style-type: none">- Inom sina ansvarsområden ansvara för riskanalyser och kontroller rörande landstingsövergripande frågor- I december varje år rapportera till landstingsdirektören genomförda kontroller. Vid behov åtgärda brister och föreslå förbättringar- Stödja politisk ledning, tjänstemannaledning och verksamheter i arbetet med intern kontroll.
Styrgrupp för intern kontroll	<ul style="list-style-type: none">- Samordna processen med att ta fram årliga planer för intern kontroll. Gruppen består av verksamhetsområdescheferna och ekonomichefen som ordförande och redovisningschefen som sammankallande och föredragande.

3 Granskningens resultat

3.1 Landstingsstyrelsens roll som styrelse

I tabellen nedan finns en sammanställning över i vilka delar vi bedömer att landstingsstyrelsen följer fullmäktiges reglemente i egenskap av styrelse. Svar ”Ja” är markerat med grön färg i tabellen och svar ”Nej” markerat med röd färg. För vissa av frågorna har det varit svårt att avgöra om landstingsstyrelsen haft tillräcklig följsamhet till fullmäktiges reglemente. I dessa mer svårbedömda fall har vi bedömt med ”Delvis” vilket markerats med gul färg. I fälten för kommentarer förklarar vi kort bakgrunder för våra bedömningar.

Revisionsfråga	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
Har landstingsstyrelsen upprättat en organisation för arbetet med övergripande system för styrning och kontroll?	Ja	Landstingsdirektören har beslutat om en systembeskrivning som tydliggör ansvar för landstingsdirektör, verksamhetsområdeschefer och stabschefer. Det finns också en styrgrupp bestående av verksamhetsområdescheferna, ekonomichefen och redovisningschefen.
Har landstingsstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder upprättat organisationer för sina arbeten med styrning och kontroll?	Delvis	Hälso- och sjukvårdsnämnden har för år 2012 inte beslutat om någon sådan organisation för år 2012. För år 2013 har nämnden beslutat att verksamhetsområdeschefen för regionvård har ansvar att utforma specifika regler för nämndens verksamhetsområde (VLL 1730-2012). Nämnden för funktionshinder och habilitering har delvis upprättat en sådan organisation. Övriga styrelser och nämnder har organisationer för sitt internkontrollarbete. <i>Tabellen fortsätter på nästa sida</i>

Revisionsfråga	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
Har landstingsstyrelsen beslutat om övergripande anvisningar för intern kontroll?	Nej	Landstingsdirektören har dock beslutat om en systembeskrivning som på tjänstemannanivå tydliggör ansvar för landstingsdirektör, verksamhetsområdeschefer, stabschefer och styrgrupp.
Har landstingsstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder till landstingsstyrelsen rapporterat om resultatet av årets arbete med den interna kontrollen?	Nej	<p>Vår granskning visar att styrelsen för folkhögskolan i Vindeln först efter landstingsfullmäktiges ansvarsprövning för år 2012 beslutar om sin årsrapport för år 2012.</p> <p>Kostnämnden i Lycksele har inte i tid lämnat sin årsrapport inför landstingsstyrelsens årsredovisning till fullmäktige.</p> <p>Styrelsen för Storumans folkhögskola har inte rapporterat om sin interna kontroll till landstingsstyrelsen.</p> <p>Hälso- och sjukvårdsnämnden har inte rapporterat om sin interna kontroll till landstingsstyrelsen.</p> <p><i>Tabellen fortsätter på nästa sida</i></p>

Revisionsfråga	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
Har landstingsstyrelsen utvärderat landstingets samlade system för intern kontroll?	Nej	Mot bakgrund av att landstingsstyrelsen inte har haft tillgång till ett komplett underlag bedömer vi att styrelsen saknat förutsättningar för en samlad utvärdering.
Har landstingsstyrelsen vidtagit åtgärder i händelse av att utvärdering visat på brister i den interna kontrollen?	Nej	Inga åtgärder framgår av landstingsstyrelsens protokoll, 2013-03-19, § 21

Vår kommentar

Landstingsstyrelsen har brutit i sin uppsikt över övriga styrelser och nämnder i frågan om att säkerställa att dessa till styrelsen rapporterar om sitt arbete med intern kontroll. Detta har i sin tur medfört att landstingsstyrelsen saknat ett komplett underlag för att utvärdera landstingets samlade system för intern kontroll år 2012.

3.2 Landstingsstyrelsens roll som nämnd

I tabellen nedan har vi sammanställt hur vi bedömer att landstingsstyrelsen som nämnd för sitt verksamhetsområde följer fullmäktiges internkontrollreglemente.

Revisionsfråga	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
1. Har landstingsstyrelsen för det egna verksamhetsområdet upprättat en organisation för arbetet med den interna kontrollen?	Nej	<p>Styrelsen har inte beslutat om någon sådan organisation för år 2012. För år 2013 har styrelsen beslutat att landstingsdirektören har ansvar att utforma specifika regler för styrelsens verksamhetsområde (VLL 1851-2012).</p> <p>Landstingsdirektören har beslutat om en systembeskrivning som i landstinget tydliggör ansvar på tjänstemannanivå (ELG 2012-06-11, § 39).</p> <p>Landstingsdirektören har även bildat en styrgrupp bestående av verksamhetsområdeschefer, ekonomichefen och redovisningschefen.</p>
2. Har landstingsstyrelsen säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	Endast risker som lett till kontrollåtgärder finns redovisade i riskanalysen. En förbättring jämfört med tidigare år är att patient- och verksamhetsperspektiv finns med i riskanalysen. En brist är att finansiella risker inte är bedömda i riskanalysen.
3. Har landstingsstyrelsen beslutat om en internkontrollplan?	Ja	<p>2011-11-08, § 235 (VLL 1480-2011)</p> <p><i>Tabellen fortsätter på nästa sida</i></p>

Revisionsfråga	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
4. Har landstingsstyrelsen säkerställt att internkontrollplanen beskriver vilka kontroller som ska genomföras, vem som har ansvar för kontrollerna och när uppföljning ska vara genomförd?	Nej	Internkontrollplanen ger inte tillräcklig vägledning om hur och med vilken omfattning planerade kontroller ska genomföras.
5. Har landstingsstyrelsen säkerställt att kontroller i internkontrollplanen är genomförda?	Delvis	En stor del av kontrollerna i planen är genomförda och återrapporterade till styrelsen. Ofta beskriver emellertid återrapporteringen endast att kontroller är genomförda. Återrapporteringen är därför svår att värdera. För verksamhetsområde service saknas helt rapportering för internkontrollen.
6. Har landstingsstyrelsen beslutat om åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visat på brister?	Nej	Inga åtgärder framgår av landstingsstyrelsens protokoll.

Vår kommentar

Flera av de kontroller som landstingsstyrelsen har i sin internkontrollplan är inte tillräckligt specifika när det gäller hur och med vilken omfattning kontrollerna ska genomföras. Landstingsstyrelsen bör utveckla sin internkontrollplan så att det blir tydligt hur kontrollerna ska genomföras t.ex. när det gäller urvalsstorlek, ansvariga för kontroller m.m. En brist är att landstingsstyrelsen inte säkerställt att kontroller i planen blivit genomförda eller återrapporterade med tillräcklig kvalitet. För verksamhetsområde service saknas helt återrapportering till styrelsen.

3.3 Sammanställning över landstingets samtliga styrelser och nämnder

I tabellen nedan finns en sammanställning över hur vi bedömer att landstingets samtliga styrelser och nämnder följer fullmäktiges reglemente för internkontroll. Utförligare information om styrelser och nämnders arbete med intern kontroll finns i de basgranskningar som revisionskontoret årligen tar fram för styrelser och nämnder.

Sammanställningen i tabellen visar att styrelser och nämnder har en förhållandevis god följsamhet till fullmäktiges reglemente när det gäller krav på riskbedömningar och beslutade internkontrollplaner.

Ser man till alla våra revisionsfrågor så är patientnämnden den nämnd som visar på högst följsamhet till fullmäktiges reglemente. Kostnämnden i Lycksele uppvisar lägst följsamhet till fullmäktiges krav i internkontrollreglementet.

Sammanställning över våra bedömningar av i vilken grad landstingets styrelser och nämnder år 2012 har följt fullmäktiges reglemente för internkontroll

Revisionsfrågor	Styrelsen	HSN	NFH	Vindelns FHS	Storumans FHS	Patientnämnden	Kostnämnden
1. Har styrelser och nämnder för det egna verksamhetsområdet upprättat organisation för arbetet med intern kontroll?	Nej	Nej	Delvis	Ja	Ja	Ja	Ja
2. Har styrelser och nämnder säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja	Ja	Nej
3. Har styrelser och nämnder beslutat om internkontrollplaner?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej ¹
4. Har styrelser och nämnder säkerställt att internkontrollplanerna beskriver vilka kontroller som ska genomföras, vem som ska genomföra kontrollerna och när uppföljning ska vara genomförd?	Nej	Nej	Delvis	Ja	Ja	Ja	-2
5. Har styrelser och nämnder säkerställt att kontroller i internkontrollplanerna är genomförda?	Delvis	Delvis	Ja	-3	Delvis	Ja	-2
6. Har styrelsen eller nämnden vidtagit åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visar på brister?	Nej	Nej	Nej	-3	Delvis	-4	-2
7. Har nämnder och folkhögskolestyrelser senast i samband med årsrapporten rapporterat resultatet från uppföljningen av internkontrollen till landstingsstyrelsen?		Nej	Ja	-3	Nej	Ja	-5

1. Kostnämnden har förvisso beslutat om en internkontrollplan. Internkontrollplanen är emellertid i det närmaste identisk med nämndens verksamhetsplan. Den största skillnaden är att de två planerna har olika titlar. Vi har bedömt att kostnämndens interkontrollplan inte uppfyller fullmäktiges krav på internkontrollplan.
2. Mot bakgrund av att nämndens interkontrollplan inte är utformad som en internkontrollplan är det svårt för nämnden att i övrigt uppfylla fullmäktiges krav i internkontrollreglementet.
3. Folkhögskolestyrelsen har inte i tid följt upp sin internkontroll inför fullmäktiges ansvarsprövning. Först efter fullmäktiges ansvarsprövning beslutar folkhögskolestyrelsen om sin årsrapport.
4. Internkontrollen har inte visat på behov av att nämnden ska vidta åtgärder.
5. Kostnämnden har inte i tid till landstingsstyrelsens arbete med årsredovisningen lämnat rapport om arbetet med den interna kontrollen.

Vår kommentar

Med undantag för patientnämnden så har övriga styrelser och nämnder en allt för låg följsamhet till fullmäktiges reglemente för internkontroll. Vi bedömer vidare att landstingsstyrelsen inte har haft en tillräcklig uppsikt över övriga styrelser och nämnder när det gäller följsamhet

till fullmäktiges reglemente för internkontroll.

Umeå den 20 mars 2013

Richard Norberg

Certifierad kommunal revisor